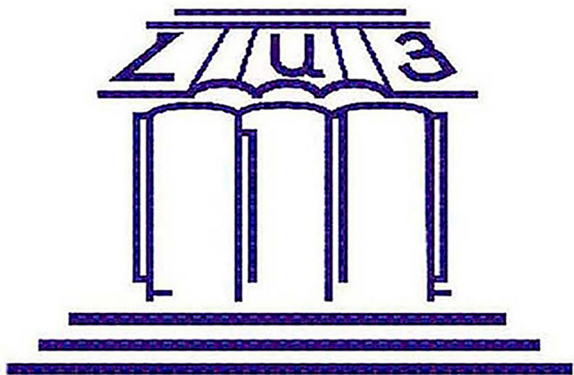

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

9-37

891.99
2-37 47

19 NOV 2011

ՄԱՏԹԵՈՍ ԶԱՐԻՖԵԱՆ

ԿԱՆԵՔԻ ՈՒ ՄԵՏՈՐԵՆ ԵՐԳԵՐ

Պ. ՇԱՀԱՆ Ռ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻՆ

Ըստ երևույթի չափերի
թիվ 1

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏԱՆ

5224

1922
Տպգր. Ֆ. ՀԱՐՔԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԱՅԿԱՇԷՆ
ԳՐԱՏՈՒՆ
ԳԱՊՐԻԱՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

12.04.2013

29090

2639
47

ՄՈՒԹ ՃԱՄԲԱՆ

Հոգիս քընա՛ր մ'է անհուն,
Որուն վըրայ՝ ցարտ, զըժնէ,
Ձեռք մը ամէն իրիկուն,
Մութ կրտորներ կը զարնէ...⁴

Գ Ի Շ Ն Ե Ը

Ո՛չ մէկ հաւատք . . .

Հիմա՛յ հոգիս աւելի՛ մեքէ քան անտառ մը հրրդեհուած,
Ու մտածումս աւելի ցուրտ՝ քան թէ՛ ձիւնը լեռներուն
Թէեւ նո՛յնքան վրճիտ . . .

Իսկ յոյզերս ու հին սէրերս կարօտագին կ'երագեն՝
Իմատուութեան այս ձիւնին տեղ՝
Խենթ արեւը իմ պատանի օրերուս . . .

Ո՛չ մէկ հաւատք . . .

Ահ, մինչեւ իսկ չեմ հաւատար,
— Թէեւ անա մայրամուտ է անամպ, պայծառ —
Որ աստղերը, բոպէ՛ մ'յետոյ,
Երկրներին վրայ.

Հոգիներու՛ պէս տարօրէն,
Իրենց յրստակ կուսութիւնը պիտի բերեն . . .
Եւ թէ՛ կարո՛ղ պիտի ըլլամ,

Այս գիշեր ալ.
Իրենց լացած նիհար լոյսով,
Հին յուշերու սա ափուր համբուն վրայ
Քիչ մը քալել . . .

Ա՛յ մէկ հաւատք, ո՛չ մէկ հաւատք...

Մշուքներուս զիշերին մէջ,

Ենձ կը թուի,

Մռայլ մասներ երբեմն յանկարծ կը մըխրընին

Հոն խեղդելու յոյսս անարին՝

Որ անաէրունջ ջահի մը պէս կ'ողբւարի...

Իսկ հոգիիս բարայրներուն տակաւ կ'իջնէ

Էռութիւն մը հոգի գոյն՝

Ուր կը հօծին,

Դաշոյններու պէս առկախ,

Մառուցները ճակատագրին...

Անոնցմէ՛ վար, շիթ առ շիթ,

Մա՛հն է որ իմ կեանքիս վրայ

Յուրտ նուագով մը կ'իյնայ...

Ն Ո Յ Ն Մ Ր Ն Ր

Պարաէզներէն Զընջումն անցա՛ծ է արդէն:

Վարդենիները թախիծ է կը դեղնին...

Ու մայրիներ երազն իրենց կ'աւարտեն՝

Երկընթին դէմ թօթուելով սէգ կատարնին:

Վերը, ամպեր, լիճներու պէս սպիտակ:

Տեղ-տեղ կապոյտը կ'երգէ դեռ Երզր հին:

Ա՛յ մէկ խռովք: Աստուծոյ խիղճն է յըստակ:

Թըռչուններ, լուռ, կը գաղթեն, սուգն հետերնին...

Վարդենիները թախիծ է կը մեռնին...

ՏԱՐՏԱՄ ԲՈՊԷ

Աստղեր կան ու չը կան...
Հեռուէն կը հոսի
Յաւտա երգ մ'աղջրկան
Որ Յաւիս կը խօսի...

Մինչեւ երբ պիտի լայ
Հիւանդ երգն աղջրկան.
Ամպերուն խորհին վրայ
Աստղեր կան ու չը կան...

Դեռ կուլայ, դեռ կուլայ
Մեռնող երգն աղջրկան.
Հոգիս սուգին վրայ
Սէրեր կան ու չը կան...

Ա Ն Զ Է...

Հոգիս կը տանջէ
Ջութակ մը հեռու.
Ի գո՛ւր շուքերու
Կը նայիմ — Ան չէ...

Ահ, նուա՛զն այս խոր
Ամառ գիշերուան.
Կարծես թէ կուլան
Աստղերը բոլոր...

Ի գո՛ւր շուքերու
Կը նայիմ — Ան չէ.
Հոգիս կը տանջէ
Հոգի մը հեռու...

ՀԻՄՆԱԴԻՆ ՍՐԵՆՊԸ

Գրուխըս իր ծունկին վրայ՝
Կը մըտմբտամ.
Սրբինգ մ' հեռուն կը հեկեկայ
Յաւ մը տարտամ...

«Հիւանդն է, չէ»
Կը հարցընէ, շրթունքն այտիս.
«Շատ կը տանջէ,
Այս իրիկուն, ան իմ հոգիս...

Շրթունքն այտիս՝ կը լըռէ նա.
Ես կը խոկամ.
Յանկարծ արցունք մ' իրմէ կ'իյնա.
Կը հեկեկամ...

ՊԶՏԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂԶԱՆ

Պրզաի'կ աղջիկ, աղուո՛ր աղջիկ,
Ինծմէ հեռո՛ւ.
Կը վալլեն բու վարդ ու յամիկ
Լոկ աստղերու...

Ի զո՛ւր ճակատդ ինծ կ'երկարես
Որ համբուրեմ,
Քախի՞ծն առա՛ւ լոյսն աչքերէս
Ու ես կո՛յր եմ...

Ու ես քեզի, տես, կը բերեմ
Հոգի մը ծեր...
Աստղերո՛ւն տար — ես կը ներեմ—
Համբուրդ ու սէր...

Պրզաի'կ աղջիկ, անո՛ւշ աղջիկ
Ինծմէ հեռո՛ւ.
Կը վալլեն բու վարդ ու յամիկ
Աստուածներո՛ւ...

Մ Ո Ւ Ր Ո Ւ Մ

«Երթանք, երթանք» կ'ըսէր, «հեռքէն»,
«Մութ բրլուրին ծաղիկներուն.
«Հոն նուաղի՛նք անհունօրէն
«Բրլուրին մութ ծաղիկներէն...»

«Չերթանք, չերթանք» ըսի իրեն,
«Չե՛ս վախնար մութ հեռուներէն.
«Ես լըսած եմ մահերգն անհուն
«Մութ բրլուրին ծաղիկներուն...»

Չուգեց լըսել, գընաց հեռուն,
Մութ բրլուրին ծաղիկներուն.
Դեռ կ'իմանամ լացը իրեն
Բրլուրին մութ ծաղիկներէն...

Փ Ո Շ Ի

Պէտք է ըսեմ, այս իրիկուն,
Գլուխս ուսին, աչքերըս փակ՝
Քօշնիլն հիւանդ ծաղիկներուն...

Մեռան : Բի՛չ մը փողի ունայն
Կը տանեմ լոկ : այս իրիկուն,
Իր ձեռքին մէջ դընել անձայն...

Քնոնցմէ ա՛յս մընաց միայն...

ԿԸ ԶԻՒՆԻ:

Հոգիս կէս-գիշեր մէ ծմնունային
Ուրկէ տակաւին երկինք կը նային
Հիւանդ ու անտէր
Քանի մը լապտեր...

Քայց ալ կը ծինէ համբուն վրայ Յոյսին
Ուր հոգի տուող սէրեր կը մըսին:
Սկսեալ ճամբորդ մ հեռուէն
Կուգայ յամբօրէն...

ՄԻԱՅԵ ՅԷ...

Ճերմակ անշիկ, ինծի կ'ըսես,
Ականջս ի վար,
Որ ըլլաս փոքր իմ սիրահա՛ր
Տրտումներս:

Եղի՛ր: Միայն թէ կը լըսե՞ս
Ողբն անտառին...
Հովերն աշնան անկէ առին
Երազն իր վէս.

Իմ սիրտս է նիշտ անտառին պէս...

ՁԵՆՈՒ ԻՐԱՆՈՒՆ

Հո՞վն է, հո՞վն է, նորէն հո՞վն է իրիկուան.
Պիտի ըլլայ գիշերամուտը խորունկ...
Ձեռքիս մէջ հին օրերը դեռ կը հեւան,
Կը ծրգեմ հոն շիթ մ'արցունք...

Հո՞վն է, հո՞վն է, նորէն հո՞վն է իրիկուան.
Պիտի ըլլայ անյուսութիւնըս խորունկ...
Հոգիիս մէջ խաչուած կոյսեր կ'երեւան,
Կը նետեմ հոն ափ մը խունկ...

ՅՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Քախիժ մ'անհուն
Մըտածումիս մէջ կը սուգի այս գիշեր...
Այս իրիկուն,
Վարդերուն վրայ, արտասուքս ինչ անուշ էր...

Սը քընանան
Կէրերս, յոգնած, Պատրանքի մեծ լեճին վրայ...
Մութ, անսահման
Հըզարտութիւն մ'անոնց վերեւ կ'աղեղնայ...

Ժրպտով մը լայն
Կը մըտածեմ երազներուն ու կեանքին...
Հո՞վը աշնան.
Դուրսը, մութին ծառերն հարկաւ կը կըքին...

Անո՛րջ, անո՛րջ.
Աստղերն էին որ մըտածումս կ'օրրէին...
Լամբարիս շուրջ
Ցայգաթիթե՛ն մ'ունիմ հիմայ լոկ մըթին...

ՆՈՃԻՆ

Կապույտն ի վեր խորատոյգ՝
Սա մեծ նոճին կը նիրնէ.
Զինքը խռովող ո՛չ մէկ յոյգ
Կ'ընդունի ան աշխարհէ:

Ու մենաւոր ու խոհուն՝
Կ'ըզգայ զեփիւուն հագիւ թէ.
Գիշերներուն մէջ անհուն
Ներքին յանկարծ կ'աղօթէ:

Ու կը նիրնէ, կը նիրնէ...
Մինչեւ որ մութ հեռուէն
Շանթ մ'հորիզոնն հըրդենէ.

Ս.հ. մեծ նոճին, այն առան,
Փոթորկին տակ զալարուն՝
Կ'երգէ իր ջաշն անանուն...

ՀՈԳԻՍ

Հոգիս պրզտիկ աղբիւր մըն է արծաթէ,
Գիշերին մէջ գըզըրացող ու լացող.
Որ քէն չունի ժայռերուն դէմ, կ'աղօթէ,
Ու լուսնակէն կ'ըսպասէ լո՛կ շիթ մը ցող...՝

Ո՛չ մէկ ուռի ճամբուս վրայ ամալի.
Կործանեցան բոլորը մեծ հովերէն.
Հոս-հոն ազուա՛ւ մը լոկ ջուրիս կը նալի՝
այց ես կ'երթամ գըզըրայէն ու լալէն...՝

Ինչու որ, ո՛, գիտե՛մ թէ որ մը աղուոր
Պիտի գայ Կոյսն, անտառներու խորերէ,
Ու հակելով ջուրիս վրայ մենաւոր՝
Պիտի ափին մէջ մարգրիտներս համրէ...՝

ՁԵՆՈՐ

Կը ձիւնէ՛ դուրսն անդադար...

Մուրթ սենեկիս անդունդին մէջ որբացած՝
Ցաւերու գորշ ժրպիտն աչքիս՝ կը նայիմ...
Ի՞նչ կայ դէմքս — Դատարկութիւն թէ Աստուած.
Եւ ի՞նչ կուգայ Վաղուան հետ — վաճօղ թէ շիրիմ...

Ձիւնաթաթառ լուսամուտին կը տանիմ
Թշուառութիւնը ճակատիս տենդահար.
Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ չի՛ գար Հոգին մըտերիմ
Որ հոգիիս պուտ մը հաւատք պիտի տար...

Կը ձիւնէ՛ դուրսն անդադար...

ՈՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս մանուկ մը նրսեմ՝
Մայրամուտէն տըժգունած՝
Ահա նորէն, Տէ՛ր Աստուած,
Կարօտագին կ'ըսպասեմ...

Ո՞վ պիտի գայ: Ձեմ գիտեր:
Ջուրտ երկընքիդ ակընդէտ,
Իմ այս յոգնած սրբախ հետ՝
Որո՞ւ համար կու լամ, Տէ՛ր...

ԿԱՊՈՅՏ ԲՈՅԸ

ՍԲՐՈՒՀԻՒՆ՝

իրեն տուած տառագանքիս փոխարէն

Հոգիս հրրդեհ մ'է շրքեղ
Աստղերն ի վեր բոցարծարծ՝
Ուրկէ թըռչող մէն մի կայծ
Կը զգայ անհոճենն իսկ շատ նեղ փ.

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՇՆԵՐԸ

Երազի պէս մութ գիշեր մ'էր
Երբ զայն գրտայ բաղեղին բով
Աչքերը լի նուազանքով...

Ու հոմն ունէր ոսկի ծամնր...
Ու կարծես թէ բաղեղն ի վար
Անբաւութիւն մը կը հեւար...

Երազի պէս մութ գիշեր մ'էր...

Ա Հ Ա Ա Ր Դ Է Ն

Ահա արդէն կեանքը նորէն
 Ու մէն մի աստղ իմաստ ունին...
 Ահա արդէն մարմանդներէն
 Կ'անցնի սարսուռը անհունին...

Նորէն, նորէն, մարմանդներէն
 Երազն աչքիս՝ կը դեզերիմ.
 Հաւատք նորէն ինձ կը ծորեն
 Սեւ նոճիներն իսկ մըտերիմ...

Ու աւերակ սրբախ խորէն
 Նորէն, նորէն ահա կ'երգէ
 Կեանքի Սրբինգը մեղմօրէն...
 Վարդ կը բացուի մէն մի վերքէ...

Ու այս լրբին մարմանդներէն
 Մինչ կը բալեմ՝ արցունքն աչքիս՝
 Դուն չես գիտեր, բոյր, հեռուէն,
 Թէ քեզ սրբան կ'օրհնէ հոգիս...

Վ Ն Ր Ա Ղ Ս Բ Ձ

Արիւնաբամ՝
 Քեզի կուգամ,
 Մանիշակներ շրթներուս,
 Կապոյտ լոյսեր աչքերուս,
 Մատուրներուդ այդ անյատակ
 Գութին տակ
 Ծունկի զարու
 Եւ լարու...

Տրժգոյն, կարկամ՝
 Քեզի կուգամ,
 Աղօթք հրժժող հոգիով,
 — Թէեւ գինճվ —
 Մատուրներուդ զորովանքին
 Ու Կեանքին
 Հաւատարու
 Եւ լարու...

Կը կարեկցիս...
 Դի՛ր տաք ճակտիս
 Այդ մատուրներդ ներող:

Ու թո՛ղ, ու թո՛ղ,
Քո՛յր աղօթող,
Աւետարանդ այս անգին
Տանիմ Կեանքին,
Ու Նոր Մարդ ըլլամ,
Տես, կու լամ...

ԼՈՒՍՔՆԱՅ ԳԻՇՈՐ

Ահ, հանճարն ըլլալուն
Այս յրստակ
Լուսնին տակ...
Ահ, հեշտանքը լալուն
Մինչ քու մութ
Աչքերուդ
Կը սպասեմ ինձ զալուն

Հոգիիս կը թափին
Կարծես թէ
Արծաթէ
Մըրմունջներն երկրներն
Մինչ հոս լուռ
Ու տըխուր
Կը սպասեմ քու դարձին...

Ալ եկո՛ւր, ալ չեկո՛ւր
Այս յրստակ
Լուսնին տակ...

Ալ եկո՛ւր, ալ եկո՛ւր
Որ այդ մութ
Աչքերուդ
Աղօթեմ — ալ եկո՛ւր...

ԵՐԱՆԱԹԻՒՆ

Ես այսօր
Ճառագայթ մ եմ բոսոր...

Աչքերուս, հեշտօրօր,
Քյնքան լոյս ունիմ որ
Կը ժրպտիմ՝
Մըտերիմ՝
Արևին ...
Ու վարդեր կ'երևին
Արևին
Ոսկեղէն
Հոգիէն ...

Ես այսօր, ես այսօր,
Քրեզակ մ եմ բոսոր...

ԿԱՐՈՏ

Կուգեմ երթալ ես նորէն
 Հին օրերու Աղբիւրին.
 Ահ, սրբան քաղցր էր, դիւրին,
 Բմպել այդ ջուրը լրոին,
 Ծունկի վրայ, յամբօրէն...

Կուգեմ քլլալ ես նորէն
 Այդ Աղբիւրէն, ահ, զինո՛վ.
 Կուգեմ բանալ, բովէ բով,
 Հիւանդ ձեռքերս, ժամերո՞վ
 Բմպելու ցուրտ այդ ջուրէն...

Երթամ Աղբիւրը նորէն...

ՊԱՂԱՏԱՆԵՐ

Լաց...
 Սրբունքներէդ իղծելըս վա՛րդ եղան, տե՛ս.
 Հոգիս՝ հերմակ, ծիւնի պէս...
 Լաց...
 Աստղի աղբիւրն այդ քու վրճիտ
 Հոգիիդ
 Բաց, բաց...
 Ահ, բի՛չ մըն ալ, բի՛չ մըն ալ
 Կուգեմ մընալ
 Մարգարտաշիթ այդ անծրելին տակ քու վրճիտ
 Հոգիիդ...
 Յետոյ քեզ հետ
 Ըլլանք անհետ
 Սա տարօրէն համբաներէն անհունին...
 Կը տրժգունին,
 Զս, ալբերըս կիսարաց.
 Լաց, քոյր, լաց...

Ս Պ Ա Ս ՈՒ Մ

Այս իրիկուն,

Ահ, տարօրէ՛ն քաղցրութիւնը իմ աչքերուս... •

Իմ աչքերուս՝ որոնց շրթեղ զիշերին մէջ՝

Ահա՛, ահա՛,

Հոգիս եկեր կը բընանայ...

Իրա՛ւ, իրա՛ւ, աչքերուս մէջ,

— Ահ, չէ՞ք տեսներ —

Հոգի՛ս է որ պառկած հիմայ

Յըստակ յըստակ կը բընանայ...

Կը բընանայ՝ անտառներու կոյսի մը պէս,

Իր երազին շրջարշներով փաթթուած...

Ու երազին մէջ կ'երգէ. —

Ան հիմայ

Պիտի գայ...

Այս իրիկուն,

Ահ, տարօրէ՛ն քաղցրութիւնը համբաններուն... •

Իրաւ, իրաւ, չէ՞ք լրսեր դուք,

Երգը երկինք նետուող շրթեղ սա հասկերուն՝

Որ հովին հետ կը պարեն պար մը հեթանոս

Արեգակին ու Աստուծոյ փառքին համար...

Ահ, անոնց Կեանքը խորունկ...

Եւ Ուժն անոնց

Քարէն աւիշ ստեղծող սէգ արձատներուն...

Ու անոնց Սէ՛րն, ու անոնց Կամքն Էլլալու...

Տեսէ՛ք, տեսէ՛ք, ինչ երկիւղած պաշտամունքով

Ու ծերունի բաղեղն երկինք կը մագլցի՝

Համբուրելու գեղեցկութիւնն արեգակին...

Այս սրբան վարդ հրնամանի պատերն ի վար... •

Իրաւ, իրաւ, չէ՞ք լրսեր դուք,

Երգը Յոյսին

Որ այս գոյն-գոյն ու կրքոտած վարդերէն դուրս
Ծիածանի շրթեղանքով մը կը հոսի...

Ան հիմայ

Պիտի գայ...

Ու կը բալնմ, ու կը բալնմ,

Այս բրդրնկող կանանց ու մօժ հըրդեհին մէջ՝

Հըպարտ, պայծառ քայլերով...

Ու կը հոսի մագերս ի վար, ծոծրակս ի վար,

Դըղըրդելով գորշ թըմրութիւնն

Իմ այս վրտիտ մարմինիս՝

Ուրախութիւնն արեգակին...

Ան հիմայ

Պիտի գայ...

Ահ, խելայեղ վաճառ իմ նոր արիւնիս ...
 Շրթունքներէս անա վարդեր կը բռնընկին ...
 Եւ ուղեղիս գիշերին վրայ,
 Արշալոյսի ցօղերու պէս,
 Ստեղծագործ հաւատքն է որ անա անվերջ
 Կ'իջնէ, կ'իջնէ ...
 Ան հիմայ
 Պիտի գայ ...

ՔԱՅՈՒ ՀՆՈՒՄ

Քեզմէ հեռու՝
 Անդունդներս
 Կը մրտաձեւ շատ անգամ,
 Իսկ երբ կու գամ
 Քու հոգիիդ երդին տակ՝
 Քշնալէս յրստակ
 Կըրպայ յանկարծ ամէն բան ...
 Նոյն իսկ ժամրան
 Որ զիս մահուան
 Պիտի տանի՝
 Յանկարծ հերմակ կը հագնի ...

Քեզմէ հեռու՝
 Սարսափն անծայր գիշերներու
 Քշնալէս ուժգին
 Կը փաթթուի իմ հոգիին՝
 Որ բիւր անգամ
 Ծաւնկի ալ գամ
 Չեն ունենար աչքերս արցունք
 Ու հոգիս՝ խունկ ...

Աղօթքս ինչ բուռն է ու դիրքին
Երբ որ լռոյն
Ծունկի կուգամ՝
Այ ուժաբամ,
Ու ինչ յրստակ
Կըլլայ նորէն ամէն բան...
Նոյն իսկ համբան
Ար գիտ մահուան
Պիտի տանի՝
Կըլլայ այնպէս ընտանի...

ՀԱՄԱՐՈՍ ԵՐԿՈՒ ՔՈՏԵՐԵ

Գիտե՛ս, սրբան հեռուներէն
Դեզի եկայ...
Գիտե՛ս սրբան երկարօրէն
Այդ հեռակայ
Ճամբուն վրայ
Տառապեր եմ, արիւններով,
Կարծես բալեր եմ դարերով...

Ու հիմայ
Այ եկայ
Մարգարիտ
Հոգիիդ...

Ու հիմայ
Ճամբուս վրայ
Ժրպտելէն
Կը բալեն
Երկու բոյրեր թեւ թեւի.—
Հաւատքն ու Յոյսն են երեւի...

ՎԵՐՆԱԲԱՆԵՐ

Կ'ուզէի որ,
Գոնէ մէկ օր,
Մատներս ըլլան մանիշակ
Կարենալու, անալթար,
Հըպիլ վրտիտ
Մարմինիդ . . .

Կուզէի որ ճակատս ըլլար
Ճերմակ մարմար,
Կարենալու անգամ մըն ալ
Մօտենալ
Քու այն խորունկ ու լուին
Համբոյրին՝
Զոր շրթունքներդ, հոգիիդ հետ, ինձ տուին
Միայն մէկ օր . . .

Միայն մէկ օր
Երբ մենաւոր
Ես կ'երթայի
Սոյն ամայի
Ճառքանքէն
Սնդուսօրէն . . .

Սոյն իրիկուն միայն, գիտե՞ս,
Ամառտ սրբաւոր,
Կապոյտ երկինքը հոգիիդ կըրցայ տեսնել.
Ու ե՛տ դառնալ ճամբէս անել
Գալու համար
Քու անհամար
Յատկերուդ . . .
Ու, կը յիշե՞ս, դուն քու այդ մութ
Յէքերդ ինծի դարձուցած՝
Ըսիր, ցած.
«Եկո՛ւր, եկո՛ւր, քեզ համբուրե՛մ.
Երկրնքէն վարդ քեզ կը բերեմ . . . »

Կ'ուզէի որ, կ'ուզէի որ ճակատս ըլլար
Ճերմակ մարմար,
Կարենալու անգամ մըն ալ
Մօտենալ
Քու այն խորունկ ու լուին
Համբոյրին . . .

Կ'ուզէի որ, կ'ուզէի որ
Միայն մէկ օր
Մատներս ըլլան մանիշակ,
Կարենալու, անալթար,
Հըպիլ վրտիտ
Մարմինիդ
Ու գալ վրտիտ
Հոգիիդ . . .

ՎԵՐՏ ԲԱՂԶԱՆԻ

Կ'ուզէի որ,
Դոնէ մէկ օր,
Մատներս ըլլան մանիշակ՝
Կարենալու, անսայթար,
Հրպիլ վրաիտ
Մարմինիդ . . .

Կուզէի որ ճակատս ըլլար
ձերմակ մարմար՝
Կարենալու անգամ մըն ալ
Մօտենալ
Քու այն խորունկ ու լրոին
Համբոյրին՝
Ձոր շրթունքներդ, հոգիիդ հետ, ինձ տուին
Միայն մէկ օր . . .

Միայն մէկ օր
Երբ մենաւոր
Ես կ'երթայի
Սյն ամայի
Ճակքաներէն
Սնյուսօրէն . . .

Սյն թրիկո՛ւն միայն, զիտե՛ս,
Յամառ սրբոյն,
Կապոյտ երկինքը հոգիիդ կրքայ տեանել,
Ու ե՛տ դառնալ ճամբէս անել
Դարու համար
Քու անհամար
Յատդերուդ . . .
Ու, կը յիշե՛ս, դուն քու այդ մութ
Յչքերդ ինձի դարձուցած՝
Ըսիր, ցած.
«Եկո՛ւր, եկո՛ւր, քեզ համբուրե՛մ.
Երկրնքէն վա՛րդ քեզ կը բերեմ . . . »

Կ'ուզէի որ, կ'ուզէի որ ճակատս ըլլար
ձերմակ մարմար,
Կարենալու անգամ մըն ալ
Մօտենալ
Քու այն խորունկ ու լրոին
Համբոյրին . . .

Կ'ուզէի որ, կ'ուզէի որ
Միայն մէկ օր
Մատներս ըլլան մանիշակ,
Կարենալու, անսայթար,
Հրպիլ վրաիտ
Մարմինիդ
Ու գալ վրէիտ
Հոգիիդ . . .

ԿԸ ՅԻՇՄՍ...

Կը յիշե՞ս, կը յիշե՞ս
Գիշերն աղուոր ու սպիտակ՝
Այն սառառնող բաղեղին տակ՝
Ուր սէրէս
Լացի ես...

Ո՞վ էիր դուն...
Երանքն անհուն
Գիշերներուն,
Թէ անդունդին
Վարդը մըթին...

Դեռ հոգիիդ աղամանդէ
Յրատակութիւնը հագիւ թէ
Էի տեսեր...
Սակայն արդէն
Հոգիիս մեծ անդունդէն
Վրճիտ սէր
Կը հոսէր...

Տըրտում լուսինն այն գիշերուան...
Ու ամպերուն
— Ինչպէս բոլոր անգարուն
Իրերուն —
Կարճ տն հիւանդ, անսահման...
Ծեր հովն այնքան գունատ էր.
Ու անդադար
Բաղեղն ի վար
Նիհար անծրել մը կը կաթէր...

Ու, կը յիշե՞ս, կը յիշե՞ս
Բոպէ՛ն անուշ ու յրստակ՝
Այն սառառնող բաղեղին տակ՝
Երբ վերջապէս
Ուղեկորոյս աստղի մը պէս
Գլուխդ ինկաւ ուսիս գութին...

Ահ, ինչ մըթին
Գիշեր էր խորը աչքերուդ...
Աւելի՛ մթի
Էր անկասկած
Այն փոթորկած
Հոգիիդ մէջ...

Ուստի ամէն
Թեւերուս մէջ իրանդ աղուոր
Ու քեզ տարի
Մինչեւ Լոյսերը հեռաւոր...

Ու, կը յիշե՞ս, ահ, կը յիշե՞ս,
Այն սառառնող բաղեղին տակ՝
Առաջին Բաճն ըսպիտակ
Զոր շրթունքներդ մեղմովին
Շրթունքներուս մէջ հըծծեցին ...

Ու խեղցիկդ՝ ի՞նչ սէրէս,
Տղու մը պէս
Լացի ես ...

Կը յիշե՞ս, կը յիշե՞ս ...

Հ Ի Մ Ա Յ . . .

Հոգիս առաջ
Երբ դեռ հառաչ
Ու տրտունջներ
Միայն ունէր՝
Ես կ'ըզգայի — սաստիկ տրտում —
Անյուսութիւն մ'անպատում
Երբ մայրամուտն ըսկըսէր . . .
Ահ, ամէն սէր
Որ հոգիիս մէջ անդալար
Դեռ կուլար՝
Կը բերէր միշտ
Անհուն վիշտ . . .
Ու յանձնելով աչքերս մըթին
Լուսամուտի մը երկաթին՝
Կը խորհէի մրաւջօրէն
Որ նորէն
Տրժգոյն Վաղը, ցուրտ, անգորով,
Իր շրպարուած շրթներով,
Պիտի դընէր զիս իր տափակ
Համբոյրին տակ . . .
Եւ կ'ուզէի որ աչքերուս մէջ մըթին
Փանկարծ կաթին
Փահրերն ալդ ցուրտ երկաթին ...

Հիմայ, հիմայ...

Հոգիիս վրայ

Անըրջահեւ ծիածաններ կը կամարուին՝
Թէև մըթին

Մայրամուտ է ահա նորէն...

Ու արևոյր համբաներէն

— Մինչ կը մարի

Լոյսը բարի —

Կ'անցնիմ հովիւ պէս թեթեւ...

Ու իղծն անհուն կ'առնէ թեւ

Երթալո՛ւ, երթալո՛ւ,

— Քիչ հեռու —

Հոն՝ ուր նա

Կ'ունենա

Այս պահուն

Ճըշդիւ նոյն

Իղծն անհուն.

Ու գունատ

Կ'ըլլայ շատ...

Ու մըթագնող համբաներէն

— Ուր ստուերներ երագօրէն

Քերթուածն իրենց ծագող լուսնին կը փրուեն —

Մինչ ես կ'երթամ՝

Գինով, տարտամ՝

Այդ մեկին

Էակին՝

Տուգումս այնչափ

Կ'ըլլայ անչափ

Որ յանձնելով նորէն աչքերըս մըթին

Ծեր լապտերի մ'երկաթին՝

Բոպէ մը լուռ կը մընամ

Ու կուլամ...

Ահ, արցունքներն այդ աղուոր...

Ես լրսած չեմ այդքան խոր

Ոչ մէկ նուագ՝ երբ անոնք լուռ կը կաթին

Այդ կիսափուլ լապտերին...

Ու կը խորհիմ, ու կը խորհիմ որ նորէն,

Յաւէրժութեան խորերէն,

Պայծառ Վաղը, իր բըռնկած շըրթներով,

Կեանքի մեծ երգն երգելով

Պիտի առնէ զիս իր յըստակ

Համբոյրին տակ...

ՏԱՐՈՒՆ ԵՐԱՅ

Այս իրիկուն, ես ո՛չ մէկուն պիտի ցոյց տամ
Իմ այս տարտամ
Աչքերուս մէջ նուազկոտող երազն անհուն
Իմ տենչերուն...

Այս իրիկուն,
Ես ո՛չ մէկուն
Պիտի ըսեմ թէ կը սիրեմ ահա նորէն
Անհունօրէն՝
Լէյլաներու գիշերային ստուերին տակ,
Աչքերըս փակ,
Նըստիլ երկար ու մըտմըտալ...
Ու հովին տալ
Խուլ կարօտներս անհունի՝
Պաղատելով որ տանի
Անո՛ր, Անո՛ր...

Ահ, ո՛րքան նոր
Համբայ մ'ունիմ առջեւս հիմայ,
Անոր վըրայ
Ամէն գիշեր

Հոգիս աւեր
Կ'երթայ համբոյր մ'առնելու մեծ աստղերէն՝
Որոնք վերէն
Լուռ կը ծորեն
Նո՛ր բոցերով Արշալոյսի մ'հաւատքն յըստակ
Լէյլաներու գիշերային ստուերին տակ...

Ու ես նորէն, ու ես նորէն,
Խաղաղօրէն,
Լէյլաներու գիշերային ստուերին տակ
Կը նըստիմ լուռ, աչքերըս փակ,
Մըտմըտալու...
Ու խենդեցող հովին տալու
Իմ տաքօրէ՛ն կարօտներըս անհունի՝
Պաղատելով որ տանի
Անո՛ր, Անո՛ր...

Այս իրիկուն,
Ես ո՛չ մէկուն
Պիտի ըսեմ
Թէ կ'ըսպասեմ՝
Քրիստոսի մը հաւատքով
Հոգիս գինով՝
Նոր բոցերով Արշալոյսին...
Անոր յակինթ շողերն արդէն կ'առաւանդուին՝
Յըստակ, յըստակ՝
Լէյլաներու գիշերային ստուերին տակ...

Այս իրիկուն, ես ո՛չ մէկուն պիտի ցայց տամ
Իմ այս տարտամ
Աչքերուս մէջ նուաղկոտող երազն անհուն
Իմ տենչերուն...

Ինչու որ շատ ես կը վախնամ
Որ կ'արթննամ
Այս մեծ, շրքեղ ու տարօրէն
Իմ երազէն...

ԲԱՆՈՂ ԻՐԱՆԱՐՈՒՑ

Կեանքի յոյգերն հոգիս նորէն կը փոթորկեն...
Նորէն վրսեմ զինու՛ն եմ ես այս իրիկուն...
Ամբողջ օրը,
Հոգիս անո՛ւշ տառապանքի մը շրթներով,
Վարդենիի մը լրութիւնն է լոկ խըմեր...
Ամբողջ օրը, ամբողջ օրը,
Ես երազեր եմ, արեւուն տակ ծրնրադրած,
Վաղուան արեւն, Արշալոյսին պէս գեղեցիկ,
Զոր ինձ համար ճառագայթները անհունին
Սա օրհնուած ցորեններուն մէջ լուռ կ'երկենն...]

Ու անա նորէ՛ն, անա նորէ՛ն
Յորդճճմն Յոյսին արքայական աղբիւրներուն
Որոնք կ'անցնին մայրամուտի սա մեծ ժամուն,
Իմ հոգիիս ծաղիկ բացող անդունդներէն...
Ի՛նչ յուզումով, զըզրըզող ի՛նչ սարսուռներով
Է՛անշարժանամ՝ մայրամուտի սա մեծ ժամուն,
Ունկընդրելու կեանքի այս մութ փոթորիկին՝
Որ անծանօթ երկինքներէ կ'իջնէ յանկարծ
Իմ քրնացող արիւնս այսպէս ալեկոծել...
Օ բիւր կայծեր կ'եղեն մտածումս հրրդեհելու...]
Ու կամքս որ այս հրրդեհէն կը բռնկի
Դէպի Անտառը երազուած...

Ու ահ, խռովքը ալ վայրենի իմ հոգիիս
Երբ ան կ'ապրի՝ մայրամուտի սա մեծ ժամուն,
Այսպէս գինով ու խելայեղ՝
Քերթուածն Հողին ու Աստուծոյ...
Ու ահ, սարսուռն երազներուս, մինչ կը շտապեմ,
Եւրամուտի սա մեծ ժամուն,
Այս մահամերձ երկընքին դէմ՝
Վաղուան բոսոր Արեգակին երազանքէն
Շքեղօրէն խենթենալու...

ՀՈՂԷՆ ՎԵՐ

Հոգիս տանա՛ր մըն է, քոյր,
Ուր ծունկի վրայ ու նըկուն՝
Եկա՛ւր ամէն իրիկուն
Ընել աղօթքըդ տըխտը...

ԱՆՀԱՏՈՒՆԸ

Իրիկնամուտ: Աշուն է:
Հիւանդ երկինք մ'արիւնւտ:
Ճամբան՝ երկար ու դժնէ:
Կը քալես լուռ, վէս, թախտուտ:

Ուռենի մը արցունքոտ
Վրրադ տերեւ կը ծինէ.
Երբ կը կենաս ահա մօտ՝
Բան մը սրբաշէղ կը մըտնէ.—
Այնպէս ահուշ, մութ, հեւքոտ.
Ու կը ժրպտիս — Անհունն է...

ԵԴԱԽՈՒՆՆԵՐԸ

Անտառին մէջ: Ո՞րքան ատեն է հոս եմ...
Եղեւիններն ահա ամէնքը կ'երգեն:
Երա՞գ մ'արդեօր: Իրաւ, ինչո՞ւ կ'արտասուեմ:
Քայց այս կատարը հեռու չէ՝ երկրնքէն...
Եղեւինները կ'երգեն...

Եղեւիններն ահա ամէնքը մութ են:
Ասո՞նց ալ սիրտն, իմինիս պէս, կը նայի
Որ յայտնուի՜ Ան՝ որ կեանքի անդունդէն
Կ'անցնի մէկ հեղ: Ահ, այդ ճամբան ամալի...
Եղեւինները մութ են...

Եղեւիններն ամէնքը մէկ կ'աղօթեն:
Ահ, բազուկներն այդ երկարած անհունին...
Կ'իջնեմ խորունկն եմ հոգիիս՝ որ արդէն
Տաճա՛ր մ'է հին: Տառակներ հոն կը մեռնին:
Ինչ խոր գիշեր: Սիրտըս կ'այրի՜ կտրտէն...

Եղեւիններն ամէնքը մէկ կ'աղօթեն...

ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ

Յաւիս խորերէն, տե՛ս, ձակատագիր,
Անսահման ծիծաղ մ'ունիմ քեզի դէմ.
Գիտցի՛ր որ նորէն քեզ կ'արհամարհեմ,
Ձի՛ կարծես թէ ալ զեա կործանեցիր...

Ի զո՛ւր կը թափես մոխիր սրբտիս վրայ.
Ճառագայթ կայ հոն՝ իջած անհունէն...
Զոհերն հարուածիդ լոկ ոսկորներս են,
Անոնց պէտք չունի՛ միտքս որ սուրայ...

Պայծա՛ռ է ճակատս արշալոյսի պէս.
Հոգիս՝ միշտ աղուոր, միշտ հրպարտ, ժրպտուն՝
Դեռ կը սաւառնի՜ անհունէ՛ անհուն...

Ի զո՛ւր սրբտիս վրայ մոխիր կը թափես.
Աստուածներ կան հոն՝ իջած երկրնքէն.
Յաւիս խորերէն, տե՛ս, անոնք կ'երգեն...

ՇԵՆՂ ՕՐՀԱՍ

Երկրների մեծ դուռներուն պէս
Բա՛ց հոգիիս թևերդ մարմար.
Եթէ մեռնի՛մ իսկ յուզումէս՝
Այդ մահն ապրիլ է ինձ համար...

Թո՛ղ որ հանգչի կուրծքիդ ձիւնին
Հիւանդ հոգիս ու, շրնջահատ,¹
Թող քեզ հրժժէ Երազն իր հին
Որ զիս աշտանն բրաւ գունատ...

Ու թող մեռնի հոգիս այդպէ՛ս.—
Հբա՛ւրտ՝ հբա՛ւրտ մալ մնիդ վրբայ,
Լոկ իր Երազն հլծծելով չեզ...

Զի ես կ'ուզեմ որ ան սուրա՛յ
Մահուան զրրկին մէջ իսկ ինկած.
Ես սիրեցի քեզ իբր տառուած...

ՎԵՐՆԷՐ

Հասա՛յ, հասա՛յ, հոգիիս հետ,
Ոսկի դուռներն անհունին.
Մըտածումներս կը տըժգունին,
Կ'ըլլան յոյզերս իսկ անհետ...

Այս ինչ զիշեր է տարօրէն...
Այս ինչ երկինք ու աստղեր...
Կարծես մարմինս իմ այ թաղեր
Ու կը փախչի՛մ դաշտերէն...

Կը ծընրադրե՛մ քեզի, ս՛վ Սէր.
Դո՛ւն բերիք զիս մինչեւ հոս.
Առաջ անդո՛ւնդն էր ու քառս
Հիմայ աստղեր ու աստղեր...

ԱՐՈՅՑՈՒՄ

Շառի մը տակ, հեշտանքն անհուն
Լըռելուն՝
Բքեր է մեզ երկու սուրբեր
Սյա զիշեր...

Ու մենք կ'ըզծանք լոկ ամբաւի՝
Քով-քովի...
Կ'ուզենք որ Սէրը մեզ տանի
Անհունի...

Ուստի լըբէր ենք մարմիննիս՝
Քովնրնիս,
Ու անտղ կ'ըմպենք բաժակ-բաժակ՝
Ոչքը փակ...

ՄԵՑ ԳԻՇԵՐԻՆ ՄԷՋ...

Մեծ Գիշերին մէջ կ'ընկրդմիմ նորէն.
Միակ ուղեւորն եմ ամբաւ համբուն.
Մութ է շատ անցեր եմ լապտերներէն,
Ու պիտի երթամ դեռ զիշերն ի բուն...

Ոչ մէկ ատող ունիմ ինձ ընկեր. ոչինչ.
Գիշերուան հովն իսկ ծըզեցի հեռուն.
Լոկ հոգիս ունիմ ու աչքերըս ջինջ.
Ես կ'երթամ լըսել նուաճն աւտղերուն...

ՄԱՅՐԱՄՈՒՏԻ ԳՂԱՌԱՆԻ

Ահ, օրօրէ՛ զիս, օրօրէ՛
Բազուկներուդ մէջ այսպէս...
Մինչ մահը փոսըս կը փորէ՛
Աստղեր կանցնին հոգիէս...

Ահ, օրօրէ՛ դեռ, օրօրէ՛
Հիւանդ մարմինըս այսպէս...
Մինչ մահը փոսըս կը փորէ՛
Դուն անհունին զիս կը կապես...

ՍԻՇԱԼՈՅՍ

Վա՛րդ կը ծորի կարծես թէ
Երկինքն ի վար այս լռին,
Մինչ նիդը մութ աշխարհին
Սա կոջնակով կ'աղօթէ...

Զեռքս դրած սրբախ վրայ,
Ճակատս հովին՝ կը քայնմ.
Դեռ հիւա՛նդն եմ դալկադէմ,
Բայց ձառագայթը կուզայ...

ՇՈՐԷՆ

Կոյս մը, Շօրէ՛ն, դաշնակի վրայ,
Վըսեմ թախիժդ հիմայ զարկաւ,
Ու հոգիս դեռ կ'երազանայ...
Դուն մարդը Լոյս կ'ընես, իրաւ...:

Կոյսը կու լար յոյզով մ'անհուն.
Երբ մօտեցայ՝ չի լրսեց զիս.
Ու պըզտիկ դողն իր մատներուն
Կըսէր թէ լո՛կ կ'ուզէր հոգիս...:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ԾՈՎԸ

Ծովափ իջայ; ալիքներէն մագնիսուած:
Ի՛նչ ազուոր է, գիշեր ատեն, հրապ'րա ծով,
Սաղմոսերգու այս քուբերուդ երգը ցած՝
Որ կ'ողողէ զիս, անաստուածս, աստուածո՛վ...:

Ու մինչ արծան կ'ըլլամ սա մեծ ժայռին քով,
Աչքըս տուած հորիզոնի մը վայրի՝
Երգըդ այնպէ՛ս կ'օրօրէ զիս աղօթքով
Որ խունկի պէս այս մըռայ սիրտըս կ'այրի...:

ՇԻՆՆԱԿԱՆ ԼՈՒԹՈՒՆ

Շրթեղութիւնն հոգիիս
Ինձ ցոյց տուիր դո՛ւն միայն.
Գիշեր մըն էր, երբ, անձայն,
Իմ անհունին տարիք զիս...

Ահ, այն համբոյրը վարդէ...
Աստղերուն տակ, մոլորուն,
Կը լըսէինք, քիչ հեռուն,
Աստուածները կարծես թէ...

ՊԶՏԻԿ ԵՐԳԵՐ

ՍԷՐՍ ՈՒ ՀՈՂԻՍ

Իմ սէրըս նրման է
Ովկեանի մը անհուն՝
Ուր հոգիս, օրն՝ ի բուն,
Մարգարիտ կը հանէ...

Իմ հոգիս նրման է
Երկրնքի մը անհուն՝
Ուր իմ սէրս, օրն ի բուն,
Բոլլ բոլլ անտղ կը ցանէ...

ՄԻԱՅՆ ՔՆՁ...

Կէս գիշերի երկընթէն՝
Լըռութիւնով մը ամբաւ՝
Աստղէրն անգամ քեզ կ'երգեն...

Ու մենաւոր թուփերէն՝
Լըռութիւնով մը ամբաւ՝
Վարդերը քեզ կը բուրեն...

Ու մինչ կ'երթամ հովին դէմ՝
Լըռութիւնով մը ամբաւ՝
Ես միայն քեզ կ'աղօթեմ...

ԳԻՇԵՐՆԵՐ ԿԱՆ...

Գիշերներ կան այնպէս լոյս որ կարծես թէ
Երկինքն ի վար կը կաթէ
Արծաթէ
Երգը հին
Այն անծանօթ աշխարհին
Ուր կըսեն թէ աստուածները կը խորհին...

Գիշերներ կան այնպէս մութ որ կարծես թէ
Ծառերն ի վար կը կաթէ
Արծաթէ
Երգը հին
Այս գեղեցիկ աշխարհին
Ուր հոգիներ հոգիներու կը փարին...

Ա. ՊԷՏԻ ԶՈՒՆԻՄ

Սլ պէտք չունիմ ես երկրների բաղձալու.
Ինչու որ քու այս աչքերուդ մէջ աղու
Ահա՛, ահա՛
Ինձ կ'երեւա
Իմ երազած երկինքներու կապոյտը ծով,
Բիւր աստղերով . . .

Սլ պէտք չունիմ հարցնելու ես հովերուն
Թէ ո՞ր ճամբան է որ կ'երթայ դէպի անհուն.
Ահա՛, ահա՛
Ինձ կ'երեւա
Անհունասոյզ այդ մեծ ճամբան արփաւէտ
Որ կ'ընկերի հոգիէդ . . .

ԾՈՎՈՒՆ ԴԻՄԱՅ

Հոգիս այսօր մութ-կապոյտ է ծովուն պէս,
Եկուր լռել իր ամայի ափունքին . . .
Հոգիս այսօր երգ ունի ճիշտ ծովուն պէս,
Եկուր լսել՝ մինչեւ աչքերդ թրջին . . .

Գիշեր է, մեծ լուսնկայով արծաթէ.
Բայց լոյսն այս ցուրտ, օ՛, չեմ կրնար սիրել ես.
Իմ լուսնկան դո՛ւն ես, ամալ մը ծաղիկ,
Եղիր Աստուածն իմ երկրներն տրամերես . . .

Հոգիս այսօր խենթեցն է ծովուն պէս . . .

ԹԱՉՈՒՆՆԵՐԸ

Ահ, կ'երգեն շիւղերէն . . .
Նոր ծաղկող գարունին
Ամբողջ հեւքը ունին.
Կեանքն այնպէս կը սիրեն . . .

Ու կ'երգեն, ու կ'երգեն,
Ճառագայթ կըտցելով . . .
Ահ, այնպէս են զինով
Տրեւէն ու կեանքէն . . .

Սենեակէս, երկիւղած,
Գ'ունկընդրեմ այս երգին.
Ու հոգիս, անձկագին,
Աղօթն'լ կ'ուզէ ցած . . .

ԱՇՈՒՆ ԳԻՇՈՐ

Լուսնկայ զիշերուան
Թափառողն եմ լրբին.
Ծեր վարդեր կը դողան
Որ ցուրտէն չի սառին . . .

Լուսնիլոյս ամէն դի,
Նոյն իսկ իմ աչքերուս .
Բայց ինչո՞ւ կը կաթի
Սա արցունքն այտերուս . . .

Լուսնկայ զիշերուան
Թափառողն եմ լրբին.
Երազներս կը դողան
Որ լուսնէն չի սառին . . .

ԱՆՄԱՑՈՅՑ ԱՒՐ

Ինչո՞ւ աղբան դեռ հեռու ես՝
Երկրնքին պէս՝
Իմ հոգիէս...

Կ'երգնում, ո՞վ Սէր,
Թէ չեմ ուզեր
Աստղերդ խռով
Բըռնել դեղի՛ն այս մատներով...

Մի՛, մի՛ փախչիր ինձմէ հեռու,
Հոգիս քոյր է կարապներո՞ւ.
Կոյսերուն դէմ՝
Ես կ'աղօթեմ...

Մէր, ժլատ Սէր,
Շի՛թ մը արցունքդ ինձ կը բաւէր.
Ես երազեր եմ ա՛յդ միայն.—
Արցունքըդ ջինջ՝ քնարիս

Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ դեռ հեռու ես՝
Երկրնքին պէս՝
Իմ հոգիէս...

ԵՐԵՎԱՆ

Սա ծեր լուսրնկան
Տե՛ս, դեռ չէ՛ գրտեր
Ոչ մէկ սիրական.
Ու կուլա՛յ անտէր . . .

Տե՛ս, դեռ չէ՛ գրտեր
Սա հովը վայրի
Իրեն ոչ մէկ սէր.
Դեռ կը թափառի . . .

Հոգն ու լուսրնկան
Նախանձ են, գիտե՞ս.
Փախչի՛նք, սիրական,
Ու րկանք անտես . . .

ԼՈՒՈՒ ՑԱՒ

Գունատ իր դէմքէն
Արցունք մը կ'իջնայ
Ցուրտ ձեռքիս վրայ . . .

Լրութի՛նն աչք ութ . . .
Աչքերն իր ունին
Թախի՛ ծն անհունին . . .

«Ինչո՞ւ, քոյր, ինչո՞ւ . . . »
Արցունք մ'ալ կ'իջնայ
Ցուրտ ձեռքիս վրայ . . .

«Անդո՞ւնդը տեսար . . . »
Աչքերն իր ունին
Գիշե՛րն անհունին . . .

«Բեզ կը սիրեմ, քոյր . . . »
Հիւանդ կուրծքիս վրայ
Էռու կը հեկեկայ . . .

Տէ՛ր, մեզի զըթա՛ւ . . .

ԿԷՍ ԳԻՇՆՐԻ ԵՐԳ

Ահա լուսընկայ
Գիշերով եկայ
Քեզի՛, իմ աղուոր . . .

Ծառերն հեռաւոր
Գիտե՛ս կուլային
Մահերզ մ'երկնային . . .

Բայց դեռ կը հոսէր
Մարգըրտի պէս սէր
Մութ ջուրերն ի վար . . .

Ու ես՝ հողմավար՝
Համբոյրիդ եկայ
ձամբէն լուսընկայ . . .

Թեւերըդ վըզիս՝
Աստղերո՛ւն տար գիս
Իմ աղուո՛ր, աղուո՛ր . . .

Ծառերն հեռաւոր
Գիտե՛ս կու լային
Մահերգ մ'երկնային . . .

ԿԷ ՍԵՐԵՄ . . .

Կը սիրեմ իրեն
Գիշեր նայուածքին
Տաղերք մեկին . . .

Կը սիրեմ իրեն
Անդո՛ւնդ մազերուն
Նուազն օրօրուն . . .

Կը սիրեմ իրեն
Ծոծրակը ծիւնէ
Ոք երանգ մըն է . . .

Ու շատ կը սիրեմ
Իրիկնամուտին՝
Համբոյր մ'իր հակաին . . .

Բայց ամէնէն շատ
Կը սիրեմ իրեն
Արցունքն հոգիէն . . .

ԲԱՂՆԻՐԷՆ ԿՈՒ ԴՍԹ...

Մազերն իր նըրբին
— Զըրվէժ տարօրէն —
Ծով ծով կը թափին
Երկու ուսերէն...

Բաղնիքէն կուգայ,
Բոյրերն օճառին
Ծոծրակին վըրայ
Դեռ կը թափառին...

Ու դեռ մատներէ
Շիթեր կը շողան,
Հոգի կը բուրէ
Մարմինն իր շուշան...

Ու մինչ կ'երկարէ
Համբոյր մը վըճիտ՝
Կ'ըսես նըկա՛ր է
Սուրբի մը վըտիտ...

ԿՈՍՈՒ ՀՈԳԻ

Այս սրբան վարդ նորէն այսօր
Աչքերուդ մէջ, իմ աղուո՛ր...
— Քե՛զ եմ բերեր, մըռա՛յլ տըղայ,
Եկուր անոնց մէջ լողա՛յ...

Այս սրբան աստղ, այս իրիկուն,
Աչքերուդ մէջ, իմ անհո՛ւն...
— Քե՛զ եմ բերեր, հըպա՛րտ տըղայ,
Սիրտըս սէրէն կը դողա՛յ...

Այս սրբան վիհ սակայն հիմայ
Աչքերուդ մէջ կ'երեւայ...
— Գիշերն ի՛մն է, անսի՛րտ տըղայ,
Աստղերուս տակ դուն խաղա՛յ...

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Կիսամութին մէջ հոգիիդ
Պիտի իջնեմ այս իրիկուն.
Քանի մը վարդ աղուափրթիթ
Պիտի գողնամ ու տանիմ տուն:

Պիտի արդեօք վըշտանամ դուն...

Քարո՛ւն է, քոյր, ամէն տունի...

Իմ տունըս, տես, ծի'լ մը չունի...

ՍԱ ՄՈՒԹ ԱՋՔԵՐՈՒԴ

Հոգիիս պէս մութ
Սա մութ աչքերուդ
Կ'ուզէի ըլլալ
Խորհորդը մըռայլ...

Կ'ուզէի կաթիլ
Կաթիլ առ կաթիլ
Անհունին պէս մութ
Սա մութ աչքերուդ...

Հովւր Քիչ-Քիչ

Հովւր քիչ-քիչ կ'անհունի,
Հիւանդ է ծովը արդէն...
Կարծես թէ բիւր վերք ունի
Որոնք շարաւ կը ծորեն...

Սէրըս քիչ-քիչ կ'անհունի,
Հիւանդ է սիրտըս արդէն...
Հազա՛ր-հազա՛ր վերք ունի
Որոնք արեւ կը ծորեն...

Արեւոտ Րող:

Գանգուրներն այս հովին,
Մետաքսներն այս ծովին
Կ'ընեն զիս իրենցմով
Կէ՛ս զինով...

Ծով սէրն իմ ազուորին,
Փոթորիկն իր սրբաին
Կ'ընեն զիս իրենցմով
Ճի՛շտ զինով...

ՑԱՅԻՆԵՐԿ

Տրամութիւնն աչքերդ ու
Շրթներդ ա բեր նորէն,
Անոնք շատ կը սիրեն
— Գիշերն է երբ որ մութ —
Տրամութիւնն աչքերդ...

Տրամութիւնն աչքերդ
Դի՛ր ուսիս ու նիրհէ,
Հոգիս շատ կը սիրէ...
— Գիշերն է երբ որ մութ —
Տրամութիւնն աչքերդ...

ՀԱՄԱՌՈՐ

Հազիւ շրթներս իր շրթներուն էին հըպած՝
Յիս առաւօտ՝
Երբ զգացի որ կ'երգէին հազար աւտուած
Հոգիիս մօտ...

Հոգիիս մօտ՝ երբ ալ համբոյրն էր աւարտեր՝
Զգացի որ
Կը հրծծէին ցաւէն դեղնած ուրուականներ
Բա՛ն մը պրդտոր...

Մ Ե Ղ Ե Վ ՚

Նայուածքն ունէր
Մութ կարօտներ
Այս առաւօտ...

Ու եբբ զացինք
Ժայռերուն մօտ՝
Այնպէ՛ս թախծոտ
Էր նորէն ինք...

Ժայռերուն մօտ
Երազեցինք.
Ինչո՞ւ թախծոտ
Էր նորէն ինք...

* * *

Շրթունքն ունէր
Մութ սառսուռներ
Այս առաւօտ...

Ու եբբ զացինք
Ծովերուն մօտ՝
Այնպէ՛ս թախծոտ
Էր նորէն ինք...

Ծովերուն մօտ
Ծընրադրեցինք.
Ինչո՞ւ թախծոտ
Էր նորէն ինք...

* * *

Հոգին ունէր
Փոթորկումներ
Այս առաւօտ...

Ու եբբ զացինք
Անհունին մօտ՝
Այնպէ՛ս թախծոտ
Էր նորէն ինք...

Անհունին մօտ
Աղօթեցինք.
Թախծո՞տ, թախծո՞տ
Էր նորէն ինք...

ՄԱՅՐԱՄՈՒՏԻ ԿՈՅՄԵՐԸ

ՄԻՍԱԲ ՄԵԾԱՐԵՆՑԻ ՀՈԳԻՒՆ

I

հո՛ր երազի պահեր կան՝
Իրիկունները աշնան՝
Երբ կ'ըզգաս թէ յանկարծ խուցըդ կը մըտնէ
Հոգի մ'աղուոր — ու ամէն բան կը մըթնէ...
II

II

Ու կը նըստիս անոր հետ լուռ, քովէ քով,
Կամ կը պատմես, վըշտէդ տըժգոյն, արցունքով,
Կործանումներն հընօրեայ,
Ու ան քեզի հետ կու լայ...

Յետոյ երկա՛ր, երկա՛ր ատեն կը լըռես.
Ան՝ միշտ քեզի կը նայի, մութ, տրտմընս.
Դուրսը տակաւ կը շատնան
Հըռընդիւնները աշնան...

Օ՛ր ըլլալ լուռ հոգիի մ'հետ ու մինակ
Որ գիտէ՛ քեզ աւերակ առ աւերակ...
Սենեկին մէջ ամէն դի
Շիթ շիթ արցունք կը կաթի...

Յանկարծ կը զգաս որ շըրթունքներ հակառէգ
Կ'ընեն Գիշերն ու Մորմորումը անհետ...
Ա՛յ չես լըսեր ոչ մէկ ծան
Կը լը... միայն...

III

Օ՛ր այդ Չա՛յնը: Նո՛յնքան հիւանդ ու մըթին,
Որքան նուաճն այն անծանօթ Սըինգին
Զոր երազեր ես երկար
Երբ հոգիդ վիշտ մ'ունենար...

Շէ քեզ այնպէ՛ս կը թուի թէ, յամբօրէն,
Կը սահիս վար մութ ջուրերու վըրայէն...
Ու մոռնալով կեանքը սին
Կը շընչես խունկն այդ կոյսին...

Ու հոգիդ վիհերէն դո՛ւրս կը թափին
Հոն թաքնուած մութ մութ վարդերն Բղձանքին...
Կը գինովա՛ս պերճօրէն
Աստուածային այդ բոյրէն...

Ու հոգիդ մըշտ շներէն կ'երևին
Ծիածաններն երազում մե՛ծ Արեւին
Այդ Լոյսին տակ, սուրբի պէս,
Ծունկի կուգաս, կ'աղօթես...

IV

Յետոյ ժրպտով մ'ընտանի
Այդ քոյրն անուշ կը մեկնի.
Ի զո՛ւր մութին մէջ կը ծայնես ետեւէն.
Մայրամուտի կոյսերն այդքան կը տեւեն՝...

ՄԻՍՈՂԱՅԻ ՇԻՒՂԸ

I

Միմոզայի շիւղ մ'էր բերեր
Երէկ գիշեր,
Ու բարձիս վրայ դրրեր էր զայն
Գաղտուկ, անձայն...

II

Ուշ գիշերին՝ երազ տեսայ...
 Լեռան մը վրայ,
 Ծառի մը տակ միմօզայի
 Լուռ կուլայի...

Պրզտիկ աստղ մը, տակաւ-տակաւ,
 Վըրաս իջաւ...
 Բըռնկեցաւ ծառը մէկէն
 Իր ճիւղերէն...

Ես չի փախայ.— Օձապըտոյտ
 Բոցն էր կապոյտ...
 Ու կ'երգէին երկինքներէն
 Աստղերն ամէն...

Յ հըրդեհն այդ միսերու քով...
 Ինչ հեշտանքով
 Փունջերն այրող միմօզայի
 Կը գըրկէի...

III

Կը գըրկէի... երբ որ յանկարծ*
 Այդ բոցարծարծ
 Ծառը խընդաց... — Ինչ հըրաշք, Տէ՛ր,
 Իմ Սիրածս էր...

Իմ Սիրածս էր, խօ՛ւ աչքերով,
 Սէրէն գինով...
 Մինչ կը խընդար՝ աստղեր բերնին
 Կը վառէին...

Կը վառէին լոյսով մ'այնքան
 Անըրջական՝
 Որ ծիւն մարմինն իր կը թըրթռա՛ր
 Իբրեւ քընար...

Բայց գըրկեցի զայն երբ ուժգին
 Իմ որբ կուրծքին՝
 Ոտքերու տակ յանկարծ մոխի՛ր
 Եղաւ կարմիր...

IV

Պիտի բերէ ան այս գիշեր

Նո՛ր ծաղիկներ.—

Ահ, ձեռքերն իր հետք կը կըրեն

Այն մոխիրէն...

ԴԷՊԻ ԽՈՐՈՒՆԿԸ

Գիշեր :

Մինակ՝ հոգիիս հետ, ինչպէս միշտ :

Հին ցաւերէն՝ լոկ մութ յուշեր.

Ո՛չ մէկ վիշտ :

Մինակ, մինակ հոգիիս հետ ու ծովուն...

Ծովն ալ հոգիս է արդէն՝

Հըպարտ, թշուառ, խռովուն...

Մութին մէջէն արիքներն իր կը վազեն

— Մըտրակուած ո՞ր երազէն —

Գունատ հեռուն...

Ժայռերը հոն կ'ըսպասեն.

Ու ժայռերը ճակատադրին բռունցքներն են...

Մինակ, մէնակ հոգիին հետ այս ծովուն...

Տակաւ,

Յորտումով մը ամբաւ,

Նուազն իր մութ ջուրերուն

Կ'ըզգամ որ զիս մըտածումէս կը բաժնէ...

Ու գիշերին մէջ դըժնէ՝

Կը տանի զիս

Դէպի խորունկն իմ ետիս...

Հոս ամէն ինչ, նոյն իսկ Գիշերը դռմէ,
Ինչ դաշն է . . .

Օ տատրակները ճերմակ՝
Ծառերուն տակ . . .
Մանիշակներն ի՞նչ շատ են՝
Զրմնու ատեն . . .

Բայց ինչո՞ւ այս օրհասի լացը հեռուն . . .
Կարծես կարապ մը կը մեռնի թախիժէն,
Ու կարապներն ամէ՛ն, ամէ՛ն լիճերուն
Իրեն համար կը հեծեն . . .

Ահա աստղեր կը տեսնեմ . . .
Ու անտառներ լուսնկայով կապուտցած՝
Որոնց խորէն, աղօթելով երկիւղած,
Կոյսեր կ'անցնին տրամադէմ . . .

Ու կը տեսնեմ որ լեակներ մայիսի՝
Ձիւնով լեցուն համբաներու երկայնքին՝
Պատերն ի վար կը թափին . . .
Անոնցմէ քիչ մը անդին՝
Ազուա մը ծէ՛լ կը մըսի
Որք հիւզակի մը քիւլին . . .

Օ սոյգն այս լուռ ու մըթին
Դէպի խորունկն իմ հոգիիս անդունդին . . .

Մարգագետին մը, ծովերու պէս անհուն,
Որուն խոտերն ու ծաղիկները մեկին
Ալիք-ալիք կը թերին . . .
Մինչ հեռուն,
Բըլբուրի մը կողերուն՝
Գառնուկներ սուրբ, նորածին՝
Մոխիր, մոխիր կ'արածին . . .

Արիւնի գոյն շուշաններ . . .
Անոնց մէջէն
Գերեզմանի քամիներ մարթ կը փրչեն . . .
Ու այդ համբուն բովն ի վեր
Հիւժախտաւոր մանուկներ՝
Կրմախքն իրենց ճերմակներու մէջ փաթթած՝
Բոպիկ-բոպիկ կը քալեն,
Տըքալէն,
Սառած գետնի մը վըրայ . . .
Ու վիզերնին պաղատագին կ'երկըննայ
Դէպի երկինք մը կարմիր՝
Ուրկէ՛ Սատուած անոնց ցաւին կը տեղայ
Արհամարհանքն իր անծիր . . .

Ու մինչ, աղժգոյն, կը փախչիմ այս երազէն՝
Մութին մէջէն ջուրերը դեռ կը փազեն . . .

Մոռթ ձԱՄԲԱՆ

Գիշեր	5
Նոյեմբեր	7
Տարտամ Բողե	8
Ան Չէ	9
Հիւանդին Սրինդը	10
Պղտիկ, Աղուոր Աղջկան	11
Մոլորում	12
Փռի	13
Կը Ձիւնէ...	14
Միայն Թէ...	15
• Ձմեռ Իրիկուն	16
Յողնութիւն	17
Նոճին	18
Հողիս	19
• Ձմեռ Օր	20
• Որո՞ւ Համար	21

ԿԱՊՈՅՏ ԲՈՅԸ

Առաջին Գիշերը	25
Ահա Արդէն...	26
• Կերադարձ	27
Լուսընկայ Գիշեր	29

Երջանկութիւն	31
Կարօտ	32
Պաղատանք	33
Սպասում	34
Քեզմէ Հեռու	37
Ճամբուս երկու Քոյրերը	39
Վճիռ Բաղձանք	40
Կը յիշե՞ս...	42
Հիմա...	45
Տարօրէն երազ	48
Բռնկող Իրիկնամուտ	51

ՆՈՂԷՆ ՎԵՐ

Անհունք	55
Եղեկիները	56
Արհամարհանք	57
Շքեղ Օրհաս	58
Վերելք	59
Արբեցում	60
Մեծ Գիշերին մէջ...	61
Մայրամուտի Գլուանք	62
Արշալոյս	63
Շօրէն...	64
Գիշերուան Ծովը	65
Շքեղութիւնն Հողիւ...	66

ՊԶՏԻԿ ԵՐԳԵՐ

Սէրս ու Հողիւ	69
Միայն Քեզ	70
Գիշերներ կան...	71
Այ Պէտք Չունիմ	72
Ծովուն Դիմաց	73
Թռչունները	74
Աչուն Գիշեր	75
Անճառայց Սէր	76
Երկիւղ	78
Լուս Յաւ	79
Կիս Գիշերի Երգ	81
Կը Սրբեմ...	83
Քաղնիքէն Կու դայ...	84
Կոյսի Հոգի	85
Գողութիւն	86
Սա Մութ Աչքերուդ...	87
Հովր Քիչ-քիչ	88
Արեւոտ Բողէ	89
Յայդերդ	90
Համայր	91
Մեղեղի	92

ՄԱՅՐԱՍՏՈՒՏԻ ԿՈՅՍԵՐԸ

ՄԻՍՈՋԱՅԻ ՇԻՒՂԸ

ԴԷՊԻ ԽՈՐՈՒՆԿԸ

100 - *Memorandum*

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0330841

29090

